

Ангел Каралийчев

Момчето, което искало
всичко да знае

Имало едно момче, което искало всичко да знае. За всяко нещо питало дядо си:

– Кажи, дядо, кой клати дърветата?

– Вятърът – отвръщал дядо му.

– А кой духа вятъра?

– Де да знам – аз вятъра съм го чувал, като свири през комина, но не съм го виждал. Щом го срещна – ще го попитам.

– Ами можеш ли ми каза кой пали нощем звездите? – упорито питало момчето.

– Как да ти кажа, като не съм бил на небето. Питай орлите я щъркелите, които летят над облаците.

– Тъкмо стана дума за щъркелите. Тази сутрин ги, видях: събрали се заедно, заминават. Къде отиват?

– Всяко пеленаче знае къде: в топлите страни, където не пада сняг.

– А вярно ли е, че щъркелите можели да се превръщат на хора?

– Не зная дали е вярно, но съм чувал, че отвъд планината със зъбатите върхове имало голямо море. Зад морето – пустиня. По-нататък се ширела гъста гора. Сред гората на потайно място блещукало едно малко езеро колкото харман. То било къпалнята на щъркелите. Щом се натопели в неговата вода, крилатите птици се превръщали изведнъж на хора.

– Сетне?

– Сетне си отивали у дома си.

– Ще я разбера аз тази работа – си рекло момчето и рано на другата сутрин яхнало своето дървено конче. А кончето му било една гладко издълана дрянова тояжка, каквито са кончетата и на другите селски деца.

– Де, кончее! – викнало момчето и запрашило към планината със зъбатите върхове.

Тичало, тичало, спряло за малко да си поеме дъх, закрилило с ръка очите си, погледнало към далечните планински върхове и рекло:

– Хайде, конче, ако прехвърлиш ония зъбати върхове, ще те назобя с един калпак златен ечемик от дядовата житница.

Кончето, като чуло тези думи, мигом оживяло, изцвилело, подскочило и хвъркнало. Зареяло се към вишното небе.

– Бре, че хвърковато нещо! – зарадвало се момчето и размахало калпака си на прощаване.

До пладне хвърковатото конче стигнало зъбатите върхове, а надвечер се понесло над синята морска шир. От време на време момчето поглеждало надолу и търсело с очи пясъците, но водата сякаш нямала край. Тук-там над вълните пляскали риби като лодки. Уплашило се момчето

и тъкмо когато се наклонило да обърне кончето си назад – забелязало наблизно висок каменист бряг. По канарите накацали ято бели птици.

– Нашите щъркели! Настигнах ги! – рекло си момчето и се спуснало към тях.

Кацнало. Щъркелите мълчаливо го изгледали, поседели малко, отпочинали си и пак се дигнали.

– Къде без мене? – знало момчето и отново смахмузило тояжката си.

Понесло се с птиците над жълтата пустиня. Цели седем дни щъркелите и момчето, което искало всичко да знае, летели над пустинята. Нощем птиците кацали в дълбеите на горещия пясък, отпусkali от-малнелите си крила и заспивали дълбоко, а момчето стояло право и ги вардело с тояжката си от пустинните зверове.

На осмия ден пустинята се свършила. Появила се гората. Насред гората блеснала водата на потайното езеро. Ожъднелите птици накацали край брега, проточили шии; напили се хубаво, сетне плувнали в езерото, запляскали с криле, и се потопили във водата. Щом крилете им се намокрили – всичките щъркели до един се превърнали на мъже с дънести гащи, червени пояси, бели калцуни и овчи калпаци.

– Ти защо си тръгнало подире ни? – обърнал се единият от щъркелите към момчето.

Той бил водачът на ятото. Бялата му брада стигала до пояса.

– Искам да видя къде прекарвате през зимата – отговорило момчето.

– Тръгвай с нас! – дружно викнали щъркелите и се навървили един след друг по една горска пътека.

Като излезли от гората, пътниците кривнали надясно и влезли в един, многолюден град; където имало стотици малки дюкянчета. Щъркелите накупили герданчета, захарни петлета, пишялки, кравайчета, напълнили си торбите и напуснали града. Сега пък кривнали наляво и преди: залез слънце стигнали до едно нищо и никакво селце с къщурки, изградени от тръстика. То било щъркелското село. Всичките къщурки били наредени една до друга и се оглеждали в бързотечно пенливо поточе. Накрай село гостите били посрещнати от цял орляк жени, баби и малки деца. Те били пък домашните на щъркелите. Она с дългата брада рекъл на момчето:

– Мене никой не ме посреща, защото бабичката ми се помина, а деицата ми веднъж отлетяха на небето и не се върнаха. Я ела у дома – да живеем двамата.

И го отвел в своята колиба. Момчето, преди да пристъпи прага, си изправило тоягата във вратата, сетне влязло в колибата. Навечеряли се двамата и легнали да спят. Рано на другата сутрин, когато всички спели – покрай колибата минал един камилар. Той водел двугърба камила, натоварена с два коша. Кошовете – пълни с портокали. Камиларят се подпирал на една чепата вършина. Щом видял дряновата тояжка, той хвърлил своята вършина, взел тая тояжка и си отминал.

По едно време момчето, което искало всичко да знае, се събудило, потърсило си тояжката, че като ревнало:

– Дядо щъркеле, някой ми е откраднал тояжката!

– Друга ще ти отсека – захванал да го теши брадатият.

– Ти не знаеш каква крилата беше тя! – бършело си очите момчето.
– Сега как ще се върна при мама?

– Лесна работа. Напролет, като тръгнем към вашето село, няма да те оставим тука. Хайде сега да идем за риба. Ние с тебе ще ловим рибки от поточето, а другите щъркели ще идат за портокали и банани в гората. Довечера ще си направим угощение.

Отвел старият щъркел момчето до брега на поточето, отсякъл две тръстикови пръчки, вързал им въдички и захванали да вадят рибки със златни опашки и червени очета. Додето мръкне, напълнили едно кошче. Прибрали се в колибата, насекли дърва, наклали огъня и сварили цяло казанче рибена чорба. Подправили я с мащерка. Вечерта, като се върнали другите щъркели, щели да си изядат пръстите. Толкова сладка била чорбицата. А момчето изяло три портокала и четири банана.

Тъй минали шест месеца. Когато се пукнала пролетта, щъркелите от тръстиковото село се простили с домашните си и тръгнали към по-тайното езеро в гората. Щом се окъпали – всичките до един пак се превърнали на щъркели. Момчето гледало, гледало, па се гмурнало й то в езерото. Във водата влязло като момче, а на брега излязло като щъркелче. И краката му щъркелски, и крилата му – на раменете, а наместо нос между очите му се повесил дълъг клон.

Щъркеловото ято прехвърлило пустинята, морето, планината със зъбатите върхове и един ден стигнало в селото на момчето. Щъркелчето отдалеч познало дядовата си къща. Върху нейния комин имало вехто гнездо, направено от клечетак. Водачът на ятото кацнал върху дядовата му черница, другите щъркели се пръснали по ливадите, а малкото щъркелче се спуснало на двора и закрачило към прага на отворената врата. Отвътре се показала майка му със запретната престилка. Щом го съзряла, тя размахала ръце и захванала да го пъди:

– Ишу! Ишу! Отивай горе в гняздото! Защо се навираш в къщи? На щъркелчето домъчнвало много, литнало нагоре, кацнало в гняздото и жално захванало да трака. По едно време майка му излязла от къщи, нарамила дървеното корито с непраните дрехи и се упътила към, речния брод да пере. Щъркелчето се спуснало подире й, но не посмъяло да се приближи до нея, а кацнало на една крайбрежна върба. Най-напред майката снела пендарата от шията си, оставила я на един камък, сетне натопила дрехите в коритото, запретила си ръкавите и се заловила да пере. Като изпрала дявовите му потури, тя мръднала към близкия градински плет – да ги простре на слънце. Тъкмо в туй време щъркелчето прошумяло към коритото, захапало връвта с пендарата и отлетяло в гняздото. Потулило пендарата в перушината, с която било постлано гняздото, и всяка нощ, преди да заспи, казвало на златната пара „лека нощ“, тъй както думало на майка си по-рано.

Търкулнало се лятото. Щъркелите пак се нагласили за път. Малкото щъркелче с голяма мъка се откъснало от родния си дом. Додето прехвърлят планината със зъбатите върхове, все се обръщало назад. Щом стигнали до потайното езеро, отвъд пустинята, щъркелите се нахвърляли във водата и пак станали хора. И окъпаното щъркелче станало човек.

Брадятият водач на щъркелите го отвел в своята колиба и рано на другата сутрин го завел на риболов. Омърлушено седяло момчето над водата, мислело за майка си и от очите му течели сълзи. По едно време една рибка дръпнала силно концата. Момчето дигнало пръчката и пред очите му запърхала пъргава златоперка.

- Защо плачеш, бате? – попитала рибката насълзеното рибарче.
- Мъчно ми е за нашето село.
- Че защо не си идеш, щом като ти е мъчно?
- Няма как. Откраднаха ми хвърковатата тояжка.
- Слушай – рекла рибката, – ако ме пуснеш във водата, ще ти кажа къде можеш да намериш тояжката си.

Момчето откачило рибката от кукичката и я хвърлило в поточето. Тя плеснала, гмурнала се в дълбочината, но подир малко си подаде главичката и рекла:

– Лани, додето ти спеше, покрай колибата на дядо Щъркел мина един камилар. Той ти взе тояжката, да се подпира с нея, но когато поведе камилата си по дървеното мостче, без да ще, изгърва тояжката си. Поточето я понесе надолу и я отнесе пред воденичния яз. Там тояжката се заплете в рикатака и сега се плакне до самия бряг.

Като чуло тия думи, момчето ее затекло към воденичката на

щъркелите, стигнало до големия яз и тършувало, тършувало, додето си намерило тояжката.

Обкрачило я и викнало:

– Де, кончеее!

Дряновицата хвъркнала нагоре и се понесла над тръстиковото село. Момчето снело калпака си, размахнало го на прощаване и хвъркнало към своя роден край. Подир седем дни кацнало в бащиния си двор и се затекло към отворената врата, но майка му не го познала, защото било пораснало, две педи по-високо станало.

– Аз съм твоят син! – извикало момчето.

– Моят син – тъжно поклатила глава майката – беше по-малък. Той се изгуби преди две години. Сякаш потъна в земята.

Тогава момчето ѝ разказало къде е било и що е видяло.

– С какво ще ме накараш да повярвам, че си мое момче, а не чуждо? – попитала майката.

Момчето помислило малко и заприказвало за пендарата, как я взело от камъка и как я укрило в перушината на щърковото гнездо.

И като изправило една стълба върху стряхата, то се изкачило на покрива, разровило перушината на гнездото и изкарало златната пендара. Майката разбрала, че тука няма лъжа, познала си момчето и го прегърнала сърдечно.

– Обещай ми – рекла тя, – че никога вече няма да бягаш от къщи и да се превръщаш на щъркел.

– Обещавам, мамо – врекло се момчето и прибрало хвърковатата си дряновица на тавана.

КРАЙ

© Ангел Каралийчев

Сканиране, разпознаване и редакция: unicode, 2007

Публикация:

Ангел Каралийчев
Български народни приказки
Издаелство „Народна младеж“

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3559>]